

Lakialoite LA 17/2026 vp

Anna Kontula vas

Lakialoite laeiksi toimeentulotuesta annetun lain 7 c ja 12 §:n, sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 4 §:n ja eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi toimeentulotuesta annettua lakia (1412/1997) sekä sosiaalisesta luototuksesta annettua lakia (1133/2002) siten, että täydentävää toimeentulotukea ja sosiaalista luototusta voitaisiin myöntää eläinlääkärikuluihin. Toimeentulotuen varallisuusharkintaan esitetään lisäksi muutosta, jonka myötä henkilön omistaman lemmikin eläinlääkärikuluihin varatut säästöt eivät olisi huomioon otettavia varoja toimeentulotuen määräytymisessä.

Lisäksi eläinlääkintähuoltolakiin (285/2023) ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) tavoin säännöksiä, joiden mukaan eläinlääkäripalveluista perittävät palkkiot, maksut ja korvaukset voidaan jättää perimättä tai niitä voidaan alentaa siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä.

Lakiehdotusten tavoitteena on varmistaa, että myös pienituloisilla ihmisillä on realistinen mahdollisuus huolehtia lemmikistään eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) edellyttämällä tavalla.

PERUSTELUT

Aloitteen lähtökohdat ja lainsäädännön nykytila

Pienituloisten ihmisten on yhä vaikeampaa selviytyä lemmikkien terveydenhoidon kustannuksista. Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan kotitalouksien eläinlääkäri- ja muihin lemmikkipalveluihin käyttämä kulutusmeno on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa. Taustalla arvioidaan olevan eläintenpitokulttuurissa tapahtunut kehitys, yleinen kustannusten nousu ja eläinlääkärimarkkinoiden keskittyminen.

Eläinsuojeluyhdistykset kertovat, että niille luovutetaan yhä enemmän lemmikkejä siksi, että omistajilla ei ole enää varaa hoitaa niitä. Myös pyynnöt taloudellisesta avusta

Lakialoite LA 17/2026 vp

eläinlääkärikuluihin ovat yleistyneet. Osa luovutettavista tai valvontaviranomaisten kautta yhdistykselle päätyvistä eläimistä on puutteellisen hoidon vuoksi huonossa kunnossa.

Eläinsuojelun näkökulmasta olisi arvokasta, että ihmisillä, joilla on aikaa, halua ja kykyä huolehtia eläimestä, olisi myös tosiasialliset mahdollisuudet ottaa esimerkiksi löytöeläin tai kodin vaihtaja asuintoverikseen. Tämä edistäisi eläinten sijoittumista pysyviin koteihin ja vähentäisi eläinsuojelutoimijoiden kuormitusta.

Talousvaikeuksista johtuva kyvyttömyys lemmikistä huolehtimiseen on myös ihmisen näkökulmasta hyvinvointiongelma. Useimmat suomalaiset rakastavat lemmikkejään ja pitävät niitä perheenjäseninä. Lemmikkien myös tiedetään lievittävän stressiä ja yksinäisyyttä sekä lisäävän hyvinvointia. Vastaavasti oman lemmikin menettäminen voi olla tragedia, jolla on merkittäviä kielteisiä vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin.

Pienituloisilla henkilöillä on nykyisin hyvin vähän mahdollisuuksia saada tukea eläinlääkärikustannuksiin. Vaikka lemmikinomistajalla olisi varaa lemmikkivakuutukseen, omavastuiden sekä korvausrajojen ja -kattojen myötä kustannukset voivat nousta korkeiksi. Maaliskuussa 2026 noin 385 000 suomalaisella oli maksuhäiriömerkintä, mikä voi hankaloittaa vakuutuksen hankkimista ja estää eläinlääkäripalveluiden maksamisen osamaksulla.

Nykykäytännön mukaan eläinlääkärikuluja ei voida pitää toimeentulotuen piirissä lähtökohtaisesti hyväksyttävänä menoina. Niitä voidaan ottaa huomioon vain poikkeuksellisesti, kun menon katsotaan olevan välttämätön toimeentulon turvaamiseksi, sosiaalisen kriisin ehkäisemiseksi tai hakijan itsenäisen selviytymisen edistämiseksi. Arviointi perustuu kokonaisvaltaiseen harkintaan, jossa huomioidaan menon luonne, kertaluonteisuus, hakijan taloudellinen tilanne sekä käytettävissä olevat muut rahoitusmahdollisuudet.

Toimeentulotukea myönnetään toimeentulotukilain mukaan määriteltyihin tarpeellisiin menoihin, joita henkilö tai perhe ei pysty kattamaan käytettävissä olevilla tuloillaan ja varoillaan. Nykyisellään lemmikeistä aiheutuvat menot eivät pääsääntöisesti kuulu yksilöllisen harkinnankaan perusteella laissa määriteltyihin tarpeellisiin menoihin.

Eläinsuojelun asiantuntijat ovat kehottaneet ihmisiä varautumaan kuluihin jo ennen lemmikin hankintaa. Toimeentulotukea saavilla henkilöillä ei kuitenkaan ole tähän mahdollisuutta, koska tulot ja varallisuus leikkaavat täysimääräisesti toimeentulotukea. Vastaavasti jos säästöillään eläinlääkärikuluihin varautunut henkilö joutuu yllättäen turvautumaan toimeentulotukeen, hän käytännössä joutuu luopumaan säästöistään.

Sosiaalinen luototus on sosiaalihuoltoon kuuluvaa luotonantoa, jonka tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista. Luottoja myönnetään esimerkiksi asumisesta ja terveydenhoitomenoista aiheutuviin kuluihin, mutta ei pääsääntöisesti eläinlääkärikuluihin. Pelkkä sosiaalinen luototus ei kuitenkaan riitä ratkaisemaan pienituloisuudesta johtuvaa lemmikkien hoitovajetta, sillä sosiaalisen luoton myöntäminen edellyttää hakijan takaisinmaksukyvyn arviointia, jolloin erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevat eivät luottoa saa.

Lakialoite LA 17/2026 vp

Julkisissa eläinlääkäripalveluissa voitaisiin myös ottaa henkilön taloudellinen tilanne huomioon vastaavasti kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuissa siten, että maksuja voitaisiin alentaa tai jättää perimättä henkilön ja tämän perheen taloudellisen tilanteen vuoksi. Myös tällainen muutos osaltaan kohtuullistaisi pienituloisten lemmikinomistajien tilannetta sikäli kuin julkisia palveluita on saatavilla.

Kansainvälinen vertailu

Useissa Euroopan maissa on jo käytössä ratkaisuja pienituloisten lemmikinomistajien tukemiseksi. Esimerkiksi Norjassa on tarjottu maksuttomia kohdennettuja klinikkapalveluja pienituloisille, ja Ranskassa on käytössä kustannusten jakamiseen perustuva malli, jossa omistaja maksaa osan hoidosta. Ranskassa myös rahoitetaan liikkuvia hoitoyksiköitä. Muissa vertailumaissa tukea on toteutettu avustuksina, alennushintaisina palveluina ja kustannustenjakomalleina. Tässä aloitteessa samaa tavoitetta edistetään toimeentulotuen ja sosiaalisen luototuksen keinoin.

Säännöskohtaiset perustelut

1. Laki toimeentulotuesta annetun lain 7 c ja 12 §:n muuttamisesta

7 c §. Täydentävä toimeentulotuki. Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena luettaviin seikkoihin lisättäisiin lemmikkieläimen välttämättömät eläinlääkärikulut. Näin ollen täydentävää toimeentulotukea voitaisiin myöntää henkilön omistaman lemmikin välttämättömästä hoidosta aiheutuviin kuluihin.

12 §. Huomioon otettavat varat. Toimeentulotuen myöntämisessä huomioon otettavia varoja koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että henkilön omistaman lemmikkieläimen eläinlääkärikuluihin varattuja säästöjä ei otettaisi huomioon. Muutoksen tarkoituksena on mahdollistaa toimeentulotuen saajalle eläinlääkärikuluihin varautuminen säästämällä rahaa esimerkiksi erilliselle säästötilille. Toimeentulotuen hakijan tulisi osoittaa, että säästettäviä varoja käytetään ainoastaan eläinlääkärikuluihin.

2. Laki sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

4 §. Sosiaalisen luoton myöntäminen. Sosiaalisen luoton myöntämisestä koskevaa pykälää täsmennettäisiin siten, että sosiaalinen luotto voidaan myöntää muiden laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä myös henkilön omistaman lemmikkieläimen eläinlääkärikuluihin.

3. Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

14 §. Kunnaneläinlääkäriin perimät palkkiot ja korvaukset. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jonka mukaan palkkio ja korvaus kunnaneläinlääkäriin palveluista voitaisiin jättää kotieläimen omistajalta tai haltijalta perimättä taikka niitä voitaisiin alentaa, mikäli niiden periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä. Perimättä jäänyt osa perittäisiin järjestäjältä.

Lakialoite LA 17/2026 vp

15 §. Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista. Pykälään lisättäisiin uusi 6 momentti, jonka mukaan maksu voitaisiin jättää perimättä tai sitä voitaisiin alentaa siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä.

18 §. Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jonka mukaan maksu ja korvaus yliopistollisen eläinsairaalan tuottamista julkisista eläinlääkäripalveluista voitaisiin jättää perimättä tai niitä voitaisiin alentaa siltä osin kuin niiden periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

toimeentulotuesta annetun lain 7 c ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 7 c §:n 2 momentti ja 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat, 7 c §:n 2 momentti laissa 1023/2022 ja 12 §:n 2 momentti osaksi laissa 1218/2005, seuraavasti:

7 c §

Täydentävä toimeentulotuki

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta, lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita, lemmikkieläimen välttämättömiä eläinlääkärikuluja ja muita näihin verrattavia olosuhteita tai tarpeita.

12 §

Huomioon otettavat varat

Varoina ei kuitenkaan oteta huomioon:

Lakialoite LA 17/2026 vp

- 1) henkilön tai perheen käytössä olevaa vakinaista asuntoa eikä tarpeellista asuinirtaimistoa;
- 2) tarpeellisia työ- ja opiskeluvälineitä;
- 3) alle 18-vuotiaan lapsen varoja siltä osin kuin ne ylittävät hänen osaltaan 7 ja 7 c §:n nojalla huomioon otettavat menot;
- 4) henkilön omistaman lemmikkieläimen eläinlääkärikuluihin varattuja säästöjä; eikä
- 5) muita varoja, joiden katsotaan olevan tarpeen jatkuvan toimeentulon turvaamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään sosiaalisesta luototuksesta annetun lain (1133/2002) 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 590/2022 ja 956/2022, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

4 §

Sosiaalisen luoton myöntäminen

Sosiaalinen luotto voidaan myöntää muiden laissa säädettyjen edellytysten täytyessä myös henkilön omistaman lemmikkieläimen eläinlääkärikuluihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 17/2026 vp

3.

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 14 §:ään uusi 4 momentti, 15 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa (321/2024), uusi 6 momentti sekä 18 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa (321/2024), uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, seuraavasti:

14 §

Kunnaneläinlääkärin perimät palkkiot ja korvaukset

Palkkio ja korvaus voidaan kotieläimen omistajalta tai haltijalta jättää perimättä tai niitä voidaan alentaa siltä osin kuin niiden periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä. Perimättä jäänyt osa peritään järjestäjältä.

15 §

Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista

Maksu voidaan jättää perimättä tai sitä voidaan alentaa siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä.

18 §

Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Maksu ja korvaus voidaan jättää perimättä tai niitä voidaan alentaa siltä osin kuin niiden periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 17/2026 vp

Helsingissä 10.6.2026

Anna Kontula vas